

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Кафедра зв'язків з громадськістю і журналістики

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ЕКСТРЕМАЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКА

Галузь знань 06 Журналістика

Спеціальність 061 Журналістика

Освітня програма Журналістика

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Зведені дані про вивчення освітньої компоненти:

Форма навчання	Курс	Семестр	Кількість кредитів	Кількість годин	Аудиторні заняття						Самостійна робота	Семестровий контроль	
					Разом	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Лабораторні заняття	Дрібногрупові заняття	Індивідуальні заняття		Залік	Іспит
денна	3	5	4	120	40	20	20				80		5

КИЇВ – 2022

Екстремальна журналістика : робоча програма освітньої компоненти. Київ : КНУКіМ, 2022. 20 с.

Розробник:

Гребньов Г.В., доцент з. н.

Наведено рекомендації з вивчення освітньої компоненти «Екстремальна журналістика» та основні теми для вивчення. Подано теми і плани лекцій, завдання практичних занять, завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти, перелік інформаційних джерел.

Рецензенти:

М. С. Васьків, доктор філологічних наук, професор (Київський університет ім.Б.Грінченка).

О. В. Ситник, кандидат наук із соціальних комунікацій (Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка), директор видавництва «Альфа-М».

Схвалено рішенням кафедри зв'язків з громадськістю і журналістики Київського національного університету культури і мистецтв
Протокол № 15 від 01 липня 2022 р.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Київського національного університету культури і мистецтв
Протокол № 18 від 25 липня 2022 р.

ЗМІСТ

1.	Мета та завдання, передумови вивчення освітньої компоненти	4
2.	Структура освітньої компоненти	4
3.	Програма освітньої компоненти	5
4.	Теми і плани лекцій	8
5.	Теми і завдання практичних занять	10
6.	Теми і завдання для самостійної роботи	14
7.	Питання та завдання до іспиту	16
8.	Критерії оцінювання знань здобувачів та шкала оцінювання	17
9.	Рекомендовані інформаційні джерела	19

1. Мета та завдання, передумови вивчення освітньої компоненти

Мета: опанувати специфіку підготовки журналістських матеріалів та основи безпечної поведінки працівника засобу масової інформації в екстремальних ситуаціях.

Завдання:

- вивчення норм національного та міжнародного законодавства, що визначають права та обов'язки працівників засобів масової інформації під час підготовки ними матеріалів в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема у висвітленні військових конфліктів та роботи в інших екстремальних ситуаціях;
- опанування навичками надання першої долікарняної допомоги;
- опрацювання моделі безпечної поведінки журналіста в умовах надзвичайних ситуацій;
- застосування засобів індивідуального захисту;
- дотримання журналістських стандартів, психологічні та етичні аспекти роботи журналістів у екстремальних ситуаціях;
- вивчення досвіду роботи журналістів, які висвітлюють події у зоні проведення антитерористичної операції;
- взаємодія з пресслужбами силових відомств держави;
- інформаційні виклики гібридної війни.

Предмет: навчання правилам безпечної поведінки та оцінювання ризиків під час підготовки журналістських матеріалів в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема у зоні збройних конфліктів, вивчення законодавчої бази, що регламентує роботу журналіста в умовах надзвичайних ситуацій.

Передумови вивчення освітньої компоненти: «Основи журналістики», «Жанри журналістики», «Практика журналістської діяльності».

2. Структура освітньої компоненти

№ з/п	Назва розділу і теми	Кількість годин					
		Усього годин	Аудиторні години				
			Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Дрібногрупові	Індивідуальні
							Самостійна робота
Розділ 1. Особливості та специфіка роботи журналіста в екстремальних ситуаціях							
1.1.	Поняття екстремальної ситуації. Види надзвичайних ситуацій	12	2	2			8
1.2.	Національне законодавство, що регламентує діяльність журналіста в екстремальних ситуаціях	12	2	2			8
1.3.	Міжнародне законодавство, що регламентує діяльність журналіста в екстремальних ситуаціях	12	2	2			8
	Разом за 1 розділ	36	6	6			24

Розділ 2. Організаційні та підготовчі заходи для роботи журналіста в зоні надзвичайних ситуацій								
2.1.	Підготовка журналіста до роботи в зонах надзвичайних ситуацій. Особиста безпека	12	2	2				8
2.2.	Робота журналіста в умовах бойових дій та військових конфліктів	12	2	2				8
2.3.	Особливості підготовки матеріалів із зон військових конфліктів	12	2	2				8
2.4.	Екстремальна журналістика в контексті викликів «гібридної війни»	12	2	2				8
2.5.	Робота журналіста під час висвітлення масових заходів	12	2	2				8
2.6.	Взаємодія з пресслужбами «силових» структур під час роботи в умовах надзвичайних ситуацій та військових конфліктів	12	2	2				8
2.7.	Надання першої долікарської допомоги	12	2	2				8
	Разом за 2 розділ	84	14	14				56
	Разом за 5 семестр	120	20	20				80
	Всього	120	20	20				80

3. Програма освітньої компоненти

РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ТА СПЕЦИФІКА РОБОТИ ЖУРНАЛІСТА В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ

ТЕМА 1.1. ПОНЯТТЯ ЕКСТРЕМАЛЬНОЇ СИТУАЦІЇ. ВИДИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Терміни екстремальна та надзвичайна ситуації. Поняття надзвичайної ситуації в контексті національного законодавства. Кодекс цивільного захисту України. Класифікації надзвичайних ситуацій за походженням та масштабом. Надзвичайні ситуації техногенного, природного, соціального та воєнного характеру. Надзвичайні ситуації загальнодержавного, регіонального, місцевого та об'єктового рівнів. Порушення нормальних умов життєдіяльності населення, спричинені катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних

матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності.

ТЕМА 1.2. НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО, ЩО РЕГЛАМЕНТУЄ ДІЯЛЬНІСТЬ ЖУРНАЛІСТА В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ

Основні права журналістів, що закріплені в Конституції України, законах України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про інформацію», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів». Законодавча заборона цензури в Україні.

Норми Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів». Законодавство, що дозволяє працівникам засобів масової інформації для виконання професійної діяльності перебувати в зонах надзвичайних ситуацій. Захист джерел інформації. Правовий режим запровадження надзвичайного, воєнного стану та діяльність журналістів. Особливості роботи працівників засобів масової інформації під час проведення антитерористичної операції.

ТЕМА 1.3. МІЖНАРОДНЕ ЗАКОНОДАВСТВО, ЩО РЕГЛАМЕНТУЄ ДІЯЛЬНІСТЬ ЖУРНАЛІСТА В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ

Міжнародне гуманітарне право як система юридичних норм і принципів, що застосовуються під час збройних конфліктів, які забороняють або обмежують використання певних засобів і методів ведення збройної боротьби, забезпечують права індивіда в цей час і встановлюють міжнародно-правову відповідальність за їх порушення.

Специфічні суспільні відносини, що склалися між його суб'єктами під час збройних конфліктів, як предмет регулювання міжнародного гуманітарного права.

Поняття та визначення комбатантів і не комбатантів. Женевські та Гаазькі конвенції як складові Міжнародного гуманітарного права. Міжнародний комітет Червоного Хреста як міжнародна гуманітарна організація – становлення та сучасна діяльність.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ПІДГОТОВЧІ ЗАХОДИ ДЛЯ РОБОТИ ЖУРНАЛІСТА В ЗОНІ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

ТЕМА 2.1. ПІДГОТОВКА ЖУРНАЛІСТА ДО РОБОТИ В ЗОНАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ. ОСОБИСТА БЕЗПЕКА

Мінімізація ризиків під час підготовки журналіста до роботи в умовах надзвичайних ситуацій і збройних конфліктів. Категорії представників засобів масової інформації, які працюють в умовах збройних конфліктів: військові кореспонденти; журналісти, які перебувають у небезпечних професійних відрядженнях; журналісти, відряджені до військової частини.

Вивчення специфіки ведення бойових дій у зоні, куди відряджається журналіст.

Безпечна робота в соціальних мережах. Підготовка аптечки першої допомоги.

ТЕМА 2.2. РОБОТА ЖУРНАЛІСТА В УМОВАХ БОЙОВИХ ДІЙ ТА ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ

Одяг та екіпірування журналіста. Засоби захисту – бронежилет та шолом. Ідентифікація працівників засобів масової інформації. Правила перетину блок-постів. Особливості проведення зйомки в місцях розташування військових підрозділів. Особиста цифрова безпека журналіста. Алгоритм дій у разі потрапляння в зону обстрілів.

ТЕМА 2.3. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАТЕРІАЛІВ ІЗ ЗОН ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ

Робота з військовослужбовцями, захист джерел інформації. Особливості використання архівного відео, перевірка інформації про втрати. Перевірка фактів, зокрема інформації з соціальних мереж. Особливості роботи в місцях розташування військових підрозділів. Інтерв'ювання військовослужбовців, вимушених переселенців, осіб, потерпіли внаслідок військових конфліктів.

ТЕМА 2.4. ЕКСТРЕМАЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКА В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ «ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ»

Гібридна війна як ведення агресивних військових дій під прикриттям незаконних (неформальних) збройних формувань та одночасним використанням широких інформаційно-пропагандистських, політичних чи економічних заходів. Розповсюдження фейкової інформації та застосування мови ворожнечі – одні з ознак гібридної війни. Мова ворожнечі як будь-яке самовираження з елементами заперечення принципу рівності між людьми у правах, що призводить до створення або поглиблення вже існуючої ворожнечі між відмінними за певними ознаками груп суспільства.

ТЕМА 2.5. РОБОТА ЖУРНАЛІСТА ПІД ЧАС ВИСВІТЛЕННЯ МАСОВИХ ЗАХОДІВ

Планування роботи журналіста під час висвітлення масових заходів. Вивчення місця події, мінімізація ризиків. Співпраця з правоохоронцями з метою гарантування безпеки. Засоби самозахисту представників засобів масової інформації. Дії у випадку враження сльозогінним газом, підготовка аптечки першої допомоги. Рекомендації щодо одягу та екіпірування журналістів, які висвітлюють масові протестні заходи.

ТЕМА 2.6. ВЗАЄМОДІЯ З ПРЕССЛУЖБАМИ «СИЛОВИХ» СТРУКТУР ПІД ЧАС РОБОТИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ

Рада національної безпеки і оборони України як координаційний орган з питань національної безпеки і оборони при Президентові України. Президент України – голова Ради національної безпеки і оборони України. «Силіві» та «спеціальні» структури України: МВС України, СБУ, Міністерство оборони та Збройні Сили України. Антикорупційні структури України. Основні напрямки діяльності «силових» та «спеціальних» структур, діяльність їхніх пресслужб.

ТЕМА 2.7. НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОЛІКАРСЬКОЇ ДОПОМОГИ

Рекомендований склад аптечки першої допомоги. Індивідуальні медичні препарати та пам'ятка про особу. Принципи огляду місця події. Принципи надання першої допомоги. Правила накладання та час накладання джгута. Поняття «золотої години». Види ран та надання першої допомоги. Невідкладні стани, їхні види та надання першої допомоги. Правила проведення штучного дихання.

4. Теми і плани лекцій

Тема 1.1. Поняття екстремальної ситуації. Види надзвичайних ситуацій *План*

1. Поняття екстремальної ситуації.
2. Надзвичайні ситуації природного і техногенного характеру.
3. Соціальні та воєнні надзвичайні ситуації.

Рекомендовані інформаційні джерела: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11.

Тема 1.2. Національне законодавство, що регламентує діяльність журналіста в екстремальних ситуаціях *План*

1. Конституція України.
2. Закони України «Про інформацію», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів».
3. Ст. 171 Кримінального кодексу України.
4. Основні положення законів України «Про правовий режим воєнного стану», «Про правовий режим надзвичайного стану» та «Про боротьбу з тероризмом».

Рекомендовані інформаційні джерела: 2, 5, 9, 15, 17.

Тема 1.3. Міжнародне законодавство, що регламентує діяльність журналіста в екстремальних ситуаціях *План*

1. Міжнародне гуманітарне право, що визначає права та обов'язки журналістів

- під час роботи в зоні збройних конфліктів.
2. Поняття комбатанти та некомбатанти.
 3. Гаазькі та Женевські конвенції.

Рекомендовані інформаційні джерела: 2, 4, 5, 9, 10, 14, 15.

Тема 2.1. Підготовка журналіста до роботи в зонах надзвичайних ситуацій.

Особиста безпека

План

1. Визначення та оцінювання ризиків перед відрядженням до зони надзвичайних ситуацій.
2. Підготовка професійної апаратури, особистих речей, засобів індивідуальної безпеки.
3. Цифрова безпека та особливості роботи з соціальними мережами.

Рекомендовані інформаційні джерела: 2, 3, 7, 10, 12.

Тема 2.2. Робота журналіста в умовах бойових дій та військових конфліктів

План

1. Заходи індивідуальної безпеки.
2. Алгоритм дій під час обстрілів.
3. Захист джерел інформації.
4. Особливості підготовки матеріалів у місцях дислокації військових підрозділів.

Рекомендовані інформаційні джерела: 2, 3, 17, 12.

Тема 2.3. Особливості підготовки матеріалів із зон військових конфліктів

План

1. Перевірка фактів та особливості використання архівного відео.
2. Дотримання журналістських стандартів та етичних норм.
3. Зйомки військовослужбовців та робота в місцях дислокації військових підрозділів.

Рекомендовані інформаційні джерела: 1, 2, 3, 10, 13, 17.

Тема 2.4. Екстремальна журналістика в контексті викликів «гібридної війни»

План

1. Ознаки «гібридної війни».
2. Протидія розповсюдженню фейкової інформації.
3. «Гібридна війна» та мова ворожнечі.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 5, 8, 13, 21.

Тема 2.5. Робота журналіста під час висвітлення масових заходів

План

1. Підготовка до роботи в натовпі.
2. Одяг та екіпірування.
3. Дії під час враження сльозогінним газом.
4. Законодавство, що захищає журналістів під час висвітлення масових заходів.

Рекомендовані інформаційні джерела: 1, 3, 7, 15.

Тема 2.6. Взаємодія з пресслужбами «силових» структур під час роботи в умовах надзвичайних ситуацій та військових конфліктів

План

1. Рада Національної безпеки та оборони України як координаційний орган «силових» структур.
2. Пресслужби «силових» структур, форми та методи роботи.
3. Положення Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 7, 18.

Тема 2.7. Надання першої долікарської допомоги

План

1. Вміст аптечки першої долікарської допомоги.
2. Перша долікарська допомога під час кровотеч та переломів, штучне дихання та непрямий масаж серця.
3. Накладання джгута, терміни накладання.
4. Невідкладні стани та перша допомога.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 20.

5. Теми і завдання практичних занять

Тема 1.1. Поняття екстремальної ситуації. Види надзвичайних ситуацій

Мета: вивчити поняття екстремальної ситуації та визначення надзвичайної ситуації відповідно до положень Кодексу цивільного захисту України. Вміти класифікувати надзвичайні ситуації за видами та рівнями.

Завдання

Навести та проаналізувати на предмет дотримання особистої безпеки роботу журналістів під час висвітлення надзвичайних ситуацій техногенного, природного, соціального та воєнного характеру. Поняття екстремальної та надзвичайної ситуації. Види надзвичайних ситуацій. Заходи безпеки журналіста під час роботи в умовах надзвичайних ситуацій.

Рекомендовані інформаційні джерела: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 20.

Тема 1.2. Національне законодавство, що регламентує діяльність журналіста в екстремальних ситуаціях

Мета: засвоїти положення національного законодавства України, що захищає права та визначає обов'язки представників засобів масової інформації, які працюють у зонах надзвичайних ситуацій. Звернути увагу на законодавчі аспекти роботи журналіста в зонах військових конфліктів. Вивчити норми Конституції України щодо захисту свободи слова та основні положення законів України «Про правовий режим воєнного стану», «Про правовий режим надзвичайного стану» та «Про боротьбу з тероризмом».

Завдання

Проаналізувати Національне законодавство, що регламентує роботу журналістів у зонах надзвичайних ситуацій, зокрема військових конфліктів. Права представників засобів масової інформації під час роботи в екстремальних ситуаціях. Положення Конституції України та законів України, що забороняють цензуру та захищають права журналістів, які працюють в екстремальних ситуаціях. Відповідальність за перешкоджання професійній журналістській діяльності.

Рекомендовані інформаційні джерела: 1, 3, 11, 15, 16, 20.

Тема 1.3. Міжнародне законодавство, що регламентує діяльність журналіста в екстремальних ситуаціях

Мета: засвоїти основні дефініції та норми Міжнародного гуманітарного права, що визначають права та захищають журналістів, які працюють у зонах військових конфліктів. Женевські та Гаазькі конвенції як джерела Міжнародного гуманітарного права. Міжнародні гуманітарні організації.

Завдання

Дослідити та проаналізувати:

1. Джерела Міжнародного гуманітарного права.
2. Положення Гаазьких та Женевських конвенцій, що визначають права журналістів в умовах збройних конфліктів.
3. Засвоїти поняття комбатанта та некомбатанта.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 9, 11, 13, 20.

Тема 2.1. Підготовка журналіста до роботи в зонах надзвичайних ситуацій.

Особиста безпека

Мета: на практиці навчитися визначати та ранжувати ризики, що можливі під час роботи журналіста в різних надзвичайних ситуаціях, здійснювати заходи щодо мінімізації таких ризиків.

Завдання

Дослідити та проаналізувати:

1. Підготовку до роботи в зонах військових конфліктів. Заходи безпеки під час роботи в зонах військових конфліктів.
2. Застосування засобів особистого захисту.

Рекомендовані інформаційні джерела: 2, 3, 15, 17, 19, 20.

Тема 2.2. Робота журналіста в умовах бойових дій та військових конфліктів

Мета: вивчити та засвоїти заходи із цифрової безпеки, що необхідно вжити під час роботи в зоні військових конфліктів задля гарантування особистої безпеки, збереження накопиченого матеріалу та захисту джерел інформації. Опанувати особливостями роботи в цифрових мережах під час перебування в зонах військових конфліктів. Знати алгоритм дій щодо власної безпеки під час обстрілів.

Завдання

Дослідити та проаналізувати:

1. Особливості застосування засобів враження.
2. Особливості роботи з джерелами інформації.
3. Планування маршрутів пересування.
4. Заходи з цифрової безпеки.

Рекомендовані інформаційні джерела: 5, 9, 10, 18, 20.

Тема 2.3. Особливості підготовки матеріалів із зон військових конфліктів

Мета: опанувати теоретичними навичками щодо правил проведення зйомок у місцях дислокації військових підрозділів, засвоїти порядок перетину блок-постів та інші правила безпечної поведінки журналістів у зонах військових конфліктів.

Завдання

1. Назвати особливості перевірки фактів під час роботи в зонах військових конфліктів.
2. Визначити відповідно до Міжнародного гуманітарного права категорії журналістів, які працюють у зонах військових конфліктів.
3. Назвати особливості підготовки матеріалів у місцях розташування військових підрозділів.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 9, 15, 17.

Тема 2.4. Екстремальна журналістика в контексті викликів «гібридної війни»

Мета: засвоїти поняття та ознаки «гібридної війни», навчитися ранжувати та оцінювати відповідні виклики в інформаційній сфері, відрізняти фейкову інформацію.

Завдання

1. Навести приклади мови ворожнечі та її види.
2. Дослідити поняття «гібридної війни», її основні ознаки.
3. Визначити інформаційну складову «гібридної війни» росії проти України.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 7, 11, 18, 20.

Тема 2.5. Робота журналіста під час висвітлення масових заходів

Мета: засвоїти основні правила гарантування безпеки журналіста під час висвітлення масових заходів, використання засобів самозахисту, вивчити алгоритм дій під час враження сльозогінним газом. Опанувати законодавчою базою, що захищає журналіста під час роботи в місцях проведення масових заходів.

Завдання

Проаналізувати:

1. Планування роботи під час висвітлення масових заходів.
2. Екіпірування, одяг представників ЗМІ, які висвітлюють масові заходи.
3. Дії під час враження сльозогінним газом.

Рекомендовані інформаційні джерела: 5, 10.

Тема 2.6. Взаємодія з пресслужбами «силових» структур під час роботи в умовах надзвичайних ситуацій та військових конфліктів

Мета: вивчити основні напрямки діяльності силових структур під час військових конфліктів, бойових дій та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Взаємодія представників ЗМІ з пресслужбами силових структур: форми та методи.

Завдання

Дослідити та вивчити:

1. Основні напрямки діяльності Ради національної безпеки та оборони України.
2. Структуру «силових» та спеціальних структур, їхніх пресслужб, форми та методи взаємодії із засобами масової інформації.

Рекомендовані інформаційні джерела: 1, 3, 7, 12, 18.

Тема 2.7. Надання першої долікарської допомоги

Мета: навчитися формувати аптечку першої допомоги для виїзду в зони надзвичайних ситуацій та бойових дій, засвоїти принципи огляду місця події та надання першої медичної допомоги.

Завдання

Вивчити:

1. Вміст аптечки першої долікарської допомоги.
2. Правила накладання джгута.
3. Правила проведення непрямого масажу серця.
4. Принципи огляду місця події.
5. Невідкладні стани та надання першої допомоги.

Рекомендовані інформаційні джерела: 1, 3, 14, 20.

6. Теми і завдання для самостійної роботи

Тема 1.1. Поняття екстремальної ситуації. Види надзвичайних ситуацій

Перелік питань для самостійної роботи здобувачів освіти

1. Визначення надзвичайної ситуації.
2. Надзвичайні ситуації техногенного, природного, соціального та воєнного характеру.
3. Класифікація надзвичайних ситуацій за рівнем загрози.

Рекомендовані інформаційні джерела: 1, 3, 7, 15, 20.

Тема 1.2. Національне законодавство, що регламентує діяльність журналіста в екстремальних ситуаціях

Перелік питань для самостійної роботи здобувачів освіти

1. Положення Конституції України та законів України, що забороняють цензуру.
2. Відповідальність за перешкоджання професійній журналістській діяльності.
3. Законодавство, що дозволяє журналістам виконувати обов'язки в умовах надзвичайних ситуацій.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 8, 15, 19.

Тема 1.3. Міжнародне законодавство, що регламентує діяльність журналіста в екстремальних ситуаціях

Перелік питань для самостійної роботи здобувачів освіти

1. Джерела Міжнародного гуманітарного права.
2. Положення Гаазьких та Женевських конвенцій, що визначають права журналістів в умовах збройних конфліктів.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 5, 20.

Тема 2.1. Підготовка журналіста до роботи в зонах надзвичайних ситуацій. Особиста безпека

Перелік питань для самостійної роботи здобувачів освіти

1. Вивчення ситуації в зоні надзвичайної ситуації.
2. Мінімізація ризиків перед відрядженням.
3. Засоби самозахисту.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 9, 15, 20.

Тема 2.2. Робота журналіста в умовах бойових дій та військових конфліктів
Перелік питань для самостійної роботи здобувачів освіти

1. Назвати фактори ризику та відповідні заходи безпеки.
2. Заходи безпеки під час обстрілів.
3. Цифрова безпека.

Рекомендовані інформаційні джерела: 1, 4, 7, 18.

Тема 2.3. Особливості підготовки матеріалів із зон військових конфліктів

Перелік питань для самостійної роботи здобувачів освіти

1. Особливості роботи в місцях дислокації військових підрозділів.
2. Захист джерел інформації.
3. Використання архівного відео.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 8, 11.

Тема 2.4. Екстремальна журналістика в контексті викликів «гібридної війни»

Перелік питань для самостійної роботи здобувачів освіти

1. Дати визначення терміну «гібридна війна».
2. Назвати ознаки «гібридної війни».
3. Інформаційна складова «гібридної війни».

Рекомендовані інформаційні джерела: 7, 12, 15.

Тема 2.5. Робота журналіста під час висвітлення масових заходів

Перелік питань для самостійної роботи здобувачів освіти

1. Одяг та екіпірування журналіста під час роботи в натовпі.
2. Засоби захисту від сльозогінного газу.
3. Мінімізація ризиків під час роботи в місцях проведення масових заходів.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 4, 7, 15, 20, 21.

Тема 2.6. Взаємодія з пресслужбами «силових» структур під час роботи в умовах надзвичайних ситуацій та військових конфліктів

Перелік питань для самостійної роботи здобувачів освіти

1. Рада національної безпеки та оборони України як координаційний орган.
2. Силкові та спеціальні структури.
3. Правоохоронні органи України.

Рекомендовані інформаційні джерела: 5, 9, 11, 18.

Тема 2.7. Надання першої долікарської допомоги

Перелік питань для самостійної роботи здобувачів освіти

1. Назвати принципи надання першої медичної допомоги.
2. Що таке «золота година»?
3. Правила накладення джгута.
4. Невідкладні стани.
5. Серцево-легенева реанімація.
6. Види ран.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3, 7, 20.

7. Питання та завдання до іспиту

1. Які закони надають можливість представникам засобів масової інформації «перебувати в районі стихійного лиха, катастроф, у місцях аварій, масових безпорядків, на мітингах і демонстраціях, на територіях, де оголошено надзвичайний стан»? Основні їх положення.
2. Права та обов'язки журналістів у зоні збройного конфлікту.
3. Міжнародне гуманітарне право.
4. Які права журналістів, котрі працюють у зоні військового конфлікту визначає Міжнародне гуманітарне право.
5. Джерела Міжнародного гуманітарного права.
6. Комбатанти і не комбатанти.
7. Які категорії журналістів, котрі працюють у зоні військового конфлікту, визначає Міжнародне гуманітарне право?
8. Особливості підготовки журналіста до відрядження в зону надзвичайних ситуацій та збройного конфлікту.
9. Особливості підготовки матеріалів із зони збройного конфлікту.
10. Засоби індивідуального захисту. Формування рюкзака журналіста, який працюватиме в зоні збройного конфлікту.
11. Журналістські стандарти, етичні та моральні аспекти підготовки матеріалів із зони збройного конфлікту.
12. Особливості підготовки матеріалів з дітьми, які потерпіли внаслідок збройного конфлікту, вимушеними переселенцями та військовослужбовцями.
13. Міжнародні принципи журналістської етики.
14. Надання першої долікарської допомоги.
15. Що таке мова ворожнечі, її класифікація та приклади?
16. Адміністративна та кримінальна відповідальність, передбачена за перешкоджання журналістській діяльності.
17. Основні положення Закону України «Про доступ до публічної інформації».
18. Оцінка та мінімізація ризиків під час підготовки до виїзду у відрядження до зони військового конфлікту.
19. Формування сухого пайку.
20. Заходи безпеки під час роботи в натовпі.
21. Гаазькі та Женевські конвенції, що визначають права журналістів під час роботи в зоні збройного конфлікту.
22. Форми та методи роботи прес-служб силових структур, їхні функціональні обов'язки.
23. Оцінювання ризиків під час підготовки до небезпечних відряджень.
24. Заходи безпеки під час роботи в зоні військових конфліктів.
25. Мова ворожнечі та її класифікація.
26. Засоби захисту від сльозогінного газу. Надання першої допомоги після враження сльозогінним газом.
27. Міжнародне та національне законодавство, що захищає права дітей у зоні збройних конфліктів.

28. Які складові аптечки першої медичної допомоги.
29. Інформаційна безпека в контексті гібридної війни.
30. Основні положення законів України «Про правовий режим воєнного стану», «Про правовий режим надзвичайного стану», «Про боротьбу з тероризмом».

8. Критерії оцінювання знань здобувачів та шкала оцінювання

Оцінка **А «відмінно»**: здобувач вищої освіти цілком і ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми; вміє вільно, аргументовано та самостійно викласти зміст всіх питань програми освітньої компоненти; розуміє її значення для своєї професійної підготовки; повністю виконав усі завдання кожної теми та самостійну роботу.

Оцінка **В «добре»**: здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми освітньої компоненти; виконав завдання кожної теми, при цьому також враховується його активність на практичних заняттях, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.

Оцінка **С «добре»**: здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми освітньої компоненти. Окремі завдання кожної теми, самостійної роботи в цілому виконав, але не повністю.

Оцінка **Д «задовільно»**: здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст окремих питань освітньої компоненти, деякі завдання самостійної роботи не виконав.

Оцінка **Е «задовільно»**: здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє самостійно викласти зміст більшості питань програми освітньої компоненти. Виконав лише окремі завдання кожної теми та самостійної роботи в цілому.

Оцінка **FX «незадовільно з можливістю повторного складання»**: здобувач вищої освіти не засвоїв більшості тем навчальної програми, не вміє викласти зміст більшості основних питань освітньої компоненти. Не виконав переважну кількість завдань кожної теми та самостійної роботи.

Оцінка **Ф «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітньої компоненти»**: здобувач вищої освіти не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст кожної теми освітньої компоненти, не виконав завдання самостійної роботи.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
84–89	B	добре	
74–83	C	задовільно	
66–73	D		
61–65	E		
21–60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно з можливістю повторного складання
0–20	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням освітньої компоненти	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням освітньої компоненти

9. Рекомендовані інформаційні джерела

Основна література

1. Безсмертний В. Українська журналістика та її воєнний сегмент учора, сьогодні, завтра. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 199 с.
Відомості Верховної Ради України. 1993. № 1. Ст. 1.
2. Гороховський О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи. Дніпро : ЛІРА, 2017. 133 с.
3. Євдокимова В. В. Міжкультурна комунікація у соціальній роботі : навч.-метод. посіб. Київ : Ун-т "Україна", 2018. 190 с.
4. Єгорова Т. Д. Ефективна комунікація: публічний виступ : навч. посіб. Київ : НАДУ, 2018. 162 с.
5. Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів». *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 50. Ст. 302.
6. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні».
7. Кросмедіа: контент, технології, перспективи : монографія / авт. кол.: В. В. Різун, В. Е. Шевченко, Л. П. Федорчук ; за заг. ред. В. Е. Шевченко. Київ : Київ. ун-т, 2018. 319 с.
8. Кулеба Д. Війна за реальність. Як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. Київ : Книголав, 2019. 381 с.
9. Носова Б. М. Міжнародна журналістика : метод. рек. Київ : Київ. ун-т, 2020. 55 с.
10. Почепцов Г. Фейк. Технології спотворення реальності. Київ : Києво-Могилян. акад., 2018. 175 с.

Допоміжна література

11. Бель Б., Бурмагін О., Патора Т., Хоменок О. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія і практика. Київ, 2013. 190 с.
12. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво : навч. посіб. / Т. О. Приступенко та ін. ; за ред. В. В. Різуна. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Київ. ун-т, 2012. 352 с.
13. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
14. Мас-медіа у термінах і визначеннях / уклад. Ю. В. Бондар. Київ, 2005. 224с.
15. Мова ворожнечі та ЗМІ: міжнародні стандарти та підходи : Проект «Без Кордонів» ГО «Центр «Соціальна Дія». Київ, 2015. 64 с.
16. Павлова О. Ю., Тормахова А. М. Візуальні практики та комунікація : курс лекцій. Київ : Київ. ун-т, 2018. 223 с.
17. Польовик С. Образ України на сторінках російських газет: контент-аналітичне дослідження. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Соціальні комунікації*. 2018. № 11. С. 35–40.
18. Почепцов Г. Виртуальные войны. Фейки. Харьков : Фолио, 2019. 506 с.
19. Салига П. Інтернет як засіб масової комунікації. Київ : ЖОВТА СТІЛА, 2007. 32 с.
20. Тимошик М. С. Українська журналістика в діаспорі: Велика Британія :

монографія. Київ : Наша культура і наука, 2021. 510 с
21.Хантінгтон С. Зіткнення цивілізацій. *Філософська і соціологічна думка*.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про інформацію» : веб-сайт. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2657-12> (дата звернення: 04.08.22).
2. Куляс І. Стандарти й етика журналістів в умовах неоголошеної війни : веб-сайт. URL: <https://ms.detector.media/profstandarti/post/11691/2014-10-30-standarty-y-etyka-zhurnalistyky-v-umovakh-neogoloshenoi-viyny/> (дата звернення: 19.09.22).
3. Особливості аналітичних жанрів в українській пресі : веб-сайт. URL : https://otherreferats.allbest.ru/journalism/00534094_0.html (дата звернення: 31.08.20).
4. Посібник з верифікації контенту: веб-сайт. URL: http://verificationhandbook.com/book_ua/index.php (дата звернення: 04.08.22).
4. 14 короткострокових трендів, які вплинуть на розвиток ЗМІ : веб-сайт. URL : <https://ua.112.ua/mnenie/22-trendy-iaki-vplynut-na-rozvytok-zmi-444114.html> (дата звернення: 31.08.20)